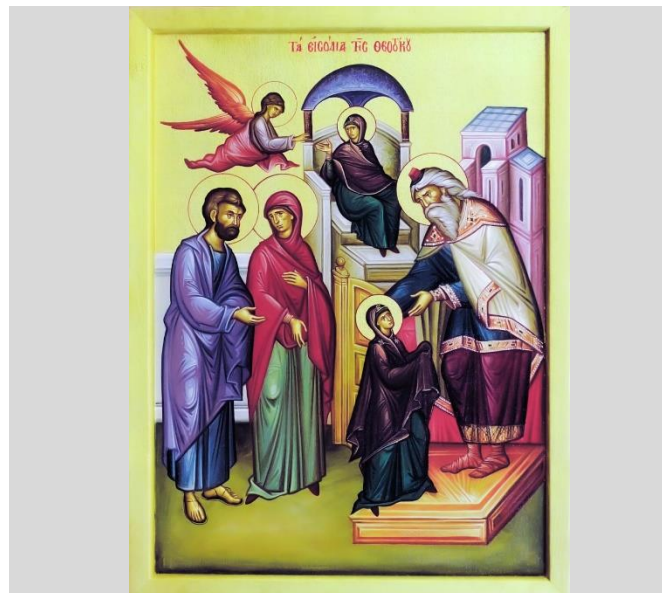

STAUROS

č. 23 november 2022

Informátor gréckokatolíckej farnosti Bratislava - Staré Mesto

slovičko o CHRÁME

Tento rok uplynulo presne 50 rokov od okamihu, keď blahoslavený biskup Vasil' Hopko posvätil chrám, ktorý odvtedy nesie prívlastok „náš“ a od roku 2008 ho zasa zdobí atribút *katedrálny*. Aj táto skutočnosť nám dáva príležitosť znova sa hlbšie zamyslieť nad významom chrámu ako takého.

Pred pár dňami ma zaujala správa, podľa ktorej sa najstaršia katolícka diecéza v Nemecku Trier chystá zatvoriť až tretinu všetkých svojich kostolov. Toto je vraj zástupná bilancia, ktorú predpovedajú odhady Inštitútu pre chrámové stavby na univerzite v Marburgu do roku 2060 aj pre ostatné nemecké diecézy, pričom ani tamojšiu evanjelickú cirkev vraj nečaká svetlejšia budúcnosť. Dôvodom zatvárania chrámov je neustále klesajúci počet veriacich spôsobený nízkym prírastkom a vysokým úbytkom, v ktorom zohrávajú podstatnú úlohu početné výstupy z cirkvi. Pre ilustráciu rok 2021 bol doposiaľ najkritickejší, keďže Katolícku cirkev v Nemecku dobrovoľne opustilo takmer 360 000 ľudí, zatiaľ čo rok predtým to bolo „iba“ zhruba 220 000 odídencov.

Príčiny i možné riešenia tohto stavu sú predmetom mnohých štúdií, hypotéz i návrhov. Najznámejším pokusom riešenia je tzv. synodálna cesta, na ktorej žiaľ nechýbajú ani očividne slepé uličky liberalizmu a scestia sekularizácie, čo podľa niektorých odhadov v konečnom dôsledku krivku výstupov ešte zvyšuje. Každopádne sú následky tohto stavu fakticky reálne: Kostoly na predaj!

Zrejme aj preto na nás nemecké nadácie hľadajú so zmiešanými pocitmi nostalgie a skepsy, keď ich žiadame o podporu pri stavbe nových chrámov v našich zemepisných šírkach. Neraz sa preto musíme popasovať s ich odmietavým stanoviskom, ktorého dôvody živia najmä negatívne štatistiky. Ak sa tento zápas o potenciálnych donorov vydarí, potom štatistiky hovoria veselšou rečou, ako napríklad v prípade nedávno zosnulého vладыky Milana Šášika († 67), ktorý počas svojej 17-ročnej služby gréckokatolíckeho biskupa na Ukrajine posvätil vyše 200 nových chrámov a kaplniek.

Známy výrok Marka Twaina o štatistike nás však pozýva zamyslieť sa hlbšie. Klesajúce počty katolíckych chrámov (i veriacich) sa totiž nemusia (nedajú) riešiť iba zmenou pravidiel

a znižovaním latky ich náročnosti. Emeritný pápež Benedikt XVI. to pomenoval trefne, keď sa k zamýšľanej zmene morálneho učenia vyjadril v roku 2019 v tom zmysle, že nie je potrebné ani múdre vymýšľať novú Cirkev, ako skôr sa prehĺbiť v tej jestvujúcej - Kristovej. V podstate rovnaký odkaz adresoval nemeckým katolíkom najnovšie aj pápež František počas svojho návratu z Bahrajnu, keď vyzýval na občerstvujúcu cestu ku koreňom viery a varoval pred čistým „eticizmom“ tváriacim sa ako kresťanstvo: „Korene náboženstva sú fackou, ktorú nám dá evanjelium, stretnutie so živým Ježišom Kristom;...“

Podľa tohto itinerára nás pri koreňoch našej viery čakajú elementárne otázky a jednou z nich je nepochybne aj otázka nutnosti chrámu. Podobne ako pri dôležitosti liturgie sa pýtame aj tu: Potrebuje kresťan 21. storočia ešte vôbec chrám? A ak áno, načo? Najkompetentnejší zodpovedať túto otázku je pôvodca i zavŕšiteľ našej viery – Ježiš Kristus. Jeho postoj k chrámu zachytávajú viaceré miesta kánonických evanjelií. Dobový náboženský kontext považoval Jeruzalemský chrám za miesto stretnutia neba a zeme. Skúsenosť osobitnej prítomnosti Boha medzi svojim ľudom sa viazala najmä s Prvým Šalamúnovým chrámom, ktorý „naplnila Pánova sláva.“ (2Krn 7,1n) Keď po zničení Prvého chrámu v 6. storočí pred Kristom Židia postavili nový, predošlá skúsenosť Božej prítomnosti sa už nezopakovala. Až kým sa nezačala nová epocha a do tohto chrámu priniesli 40-dňové dieťa, Ježiša Krista (porov. Lk 2). Ako dvanásťročný tu ohúrili učencov a keď vyrástol, robil v ňom poriadky a uškodil tak chrámovému biznisu, čo na krátko zrejme ochromilo aj miestny obetný systém. Svätý evanjelista Ján zachytáva Ježišov výrok, keď pri pohľade na Chrám hovorí o svojej smrti a vzkriesení: „Zborte tento chrám a za tri dni ho postavím.“ (Jn 2,19) Pri jednej príležitosti ho jeho žiaci chceli vtiahnuť do obdivu pýchy ich náboženstva, ale Ježiš nezdial rovnaké nadšenie. Možno by sme podľa dnešných manierov čakali pomyselnú pamätnú tabuľu s nápisom: „Tento chrám navštevoval sám Ježiš Kristus, Boží Syn!“ Nič také navonok okázalé sa neudialo, ale stal sa pravý opak. Z Ježišových úst vyšlo proroctvo o zničení chrámovej budovy, ktoré sa zhruba o 40 rokov splnilo rukami Rimanov (porov. Lk 21,5n). Na otázku Samaritánky o privilegovanom mieste na oslavu Boha, Ježiš poukazuje na nadchádzajúci „čas, keď sa praví ctelia budú klaňať Otcovi v Duchu a pravde.“ (Jn 4,23) Ježiš Kristus sám sa teda stáva Tretím a vrcholným chrámom Božej prítomnosti. Miesto Božej blízkosti stratilo statické súradnice a v Ježišovi získalo ľudskú tvár. Múry chrámu Božej prítomnosti tvoria „živé kamene“ (1Pt 2,5) a bohoslužba už nie je primárne viazaná na konkrétne miesto, ale na Osobu prítomného Boha.

Akú odpoveď teda dostávame pri prameni našej viery na otázku (ne)dôležitosti chrámu? Pri koreňoch kresťanstva sa dozvedáme, že v prvom rade nie je dôležitá budova, ale spoločenstvo veriacich v Krista, ktoré sa v tej budove schádza na oslavu Boha a prijíma od neho účasť na večnom živote. Toto je totiž Cirkev ako mystické telo Ježiša Krista. Preto niektoré jazyky doteraz tým istým slovom označujú budovu, ale aj spoločenstvo veriacich: die Kirche, church, la chiesa, l'église, ekklesia, церква, Kościół... Podľa historických svedectiev sa tak prvýkrát stalo už v Dura Európos okolo roku 242, keď macedónski kolonisti upravili obytný dom pre konkrétne spoločenstvo kresťanov na slávenie ich bohoslužieb a budovu nazvali podľa tohto „kyriake koinonia“, teda Pánovho spoločenstva.

Zhrňujúc môžeme povedať, že Boh nepotrebuje naše chrámy, ale už od počiatkov sa človek prejavoval ako ten, kto ich potreboval vzhľadom na túžbu po intímnej jednote s Bohom. Túto jednotu hľadal síce osobne, ale súčasne v spoločenstve ľudí, ktorí zachytili a uverili v Božiu lásku.

Pri katechézach preto zvyknem tým mladším i sám sebe pomôcť jednoduchým príkladom o chlapcovi, ktorý sa pýta svojej mamy, prečo musia chodiť do chrámu, keď Boh je všade a všade sa k nemu môžu modliť, ďakovať mu, prosiť ho... Na to mu mama odpovie rovnako jednoducho: „Áno, súhlasím s tebou. Boh je všade, no v chráme ho ja počujem najlepšie. Tam mám najlepší signál.“

Nech je teda náš chrám aj naďalej miestom stretnutia nášho spoločenstva, kde sa spoločne i každý osobne naladíme na tie správne „vlny Božej lásky.“

Bohoslužobný poriadok na obdobie: 14. - 20. 11. 2022

Pondelok	17:00 Sv. liturgia (cirkevnoslovanská) † zosnulí z rodiny
Utorok	17:00 Sv. liturgia (slovenská) * Katarína
Streda	17:00 Sv. liturgia (cirkevnoslovanská)
Štvrtok	17:00 Sv. liturgia (slovenská) † Viktor, panychída
Piatok	17:00 Sv. liturgia (cirkevnoslovanská) † Anton, Anna, Peter, Anna, Bernardín Anna, Štefan a Alžbeta, <i>panychída</i>
Sobota	17:00 Sv. liturgia (slovenská) následne: veľká večiereň 19:00 Sv. liturgia v UPC Mlynská dolina

NEDEĽA

KRISTA KRÁĽA

8:00 Utiereň (cirkevnoslovanská)
9:00 Sv. liturgia (cirkevnoslovanská)
10:30 Sv. liturgia (slovenská)
12:00 Sv. liturgia (slovenská)
16:00 Sv. liturgia v Lehniciach
17:00 Sv. liturgia (cirkevnoslovanská) následne: veľká večiereň s lítiou

Bohoslužobný poriadok na obdobie: 21. - 27. 11. 2022

Pondelok	<i>Vstup presvätej Bohorodičky do chrámu</i> 7:00 Sv. liturgia (slovenská), <i>myrovanie a požehnanie detí</i> 17:00 Sv. liturgia (cirkevnoslovanská), <i>myrovanie a požehnanie detí</i>
Utorok	17:00 Sv. liturgia (slovenská) † Juraj a ostatní z rodiny, <i>panychída</i>
Streda	17:00 Sv. liturgia (cirkevnoslovanská)
Štvrtok	17:00 Sv. liturgia (slovenská) † Ján, <i>panychída</i>
Piatok	17:00 Sv. liturgia (cirkevnoslovanská) * za darcov
Sobota	17:00 Sv. liturgia (slovenská) následne: veľká večiereň 19:00 Sv. liturgia v UPC Mlynská dolina

NEDEĽA

Dvadsať piata (27.) po Päťdesiatnici, 8. hlas

8:00 Utiereň (cirkevnoslovanská)
9:00 Sv. liturgia (cirkevnoslovanská)
10:30 Sv. liturgia (slovenská)
12:00 Sv. liturgia (slovenská)
16:00 Sv. liturgia v Bernolákove
17:00 Sv. liturgia (cirkevnoslovanská) následne: večiereň

OZNAMUJEME

- Utorkom, 15. 11. 22 vstupujeme do pôstneho obdobia pred sviatkami Narodenia Pána a Bohozjavenia, ktoré ľudovo voláme *Filipovka*. Hoci sa oficiálna pôstna disciplína oproti ostatnému obdobiu nemení, nevylučuje to vlastnú iniciatívu na vylepšenie duchovného života.
- V nedeľu 20. 11. 22 bude po sv. liturgiách zbierka na Solidárny fond. Jej účelom je podpora ekonomicky slabších farností našej eparchie. Vopred ďakujeme za Vašu podporu.
- V pondelok, 21. 11. 22 slávime sviatok Vstupu našej presvätej Vládkyne, Bohorodičky Márie, vždy Panny, do chrámu (Vvedenije v chram presvjatyja Bohorodicy). Z tohto dôvodu bude v predvečer sviatku veľká večiereň s lítiou a v deň sviatku budú dve sv. liturgie *s myrovaním a požehnaním detí*; ráno o 7:00 hod. slovenská a večer o 17:00 hod. cirkevnoslovanská.
- K dispozícii je už knižný kalendár spolku sv. Cyrila a Metoda na r. 2023 za príspevok 3 €.
- V nedeľu, 20. 11. 22 budeme o 16. 00 hod. sláviť sv. liturgiu v rímskokatolíckom chráme sv. Alžbety Uhorskej v Lehniciach.
- Pozývame všetkých záujemcov na modlitebné stretnutie s rozjímaním nad Božím slovom (Škola Slova), ktoré bude v piatok, 25. novembra 2022 po sv. liturgii na eparchiálnom úrade. Stretnutie je vhodné pre tých, ktorí sa chcú hlbšie zamýšľať nad významom Božieho slova pre svoj život v spoločenstve veriacich. V prípade záujmu o účasť prosíme o predchádzajúce prihlásenie osobne alebo cez kontakty nižšie.
- V nedeľu, 27. 11. 22 budeme o 16. 00 hod. sláviť sv. liturgiu v rímskokatolíckom chráme sv. Štefana Uhorského v Bernolákove.
- V nedeľu, 27. 11. 2022 pozývame po skončení sv. liturgie o 10.30 hod. na spoločný farský obed v priestoroch eparchiálneho úradu. Poobedňajšie zamyslenie sa bude venovať 50-emu výročiu posvätenia a užívania nášho chrámu. Kvôli obmedzenej kapacite je záujem nutné nahlásiť do piatka, 25. 11. 2022.
- Radi by sme upriamili Vašu pozornosť na knihu ôsmych poviedok, ktorá vyšla pod názvom KORENE: vira, nadija, ľubov od autorky Emílie Sičákovej-Beblavej. Kniha poviedok sa pokúša o vhl'ad do multikulturálneho a multikonfesného života na Zemplíne za ostatných 100 rokov. Ukazuje, ako sa hrdinovia a hrdinky týchto poviedok vyrovnávali s úskaliaми svojho života s vierou, nádejou a láskou. Dve poviedky sú preložené - jedna do rusínskeho a jedna do ukrajinského jazyka. Knihu môžete získať za príspevok 15 €.
- Slávenie sv. liturgií prebieha aj v Univerzitnom pastoračnom centre v Mlynskej doline v Bratislave každú sobotu s obvyklým začiatkom o 19:00 hod.
- Do pozornosti dávame časopisy, ktoré si môžete zakúpiť vo vstupnej časti chrámu. Nové číslo občasníka Verbum je k dispozícii za 7 €. Okrem toho je v ponuke aj časopis Nové mesto za 1,50 €. V neposlednom rade chceme povzbudiť k čítaniu nášho gréckokatolíckeho periodika Slovo, ktoré podľa počtu zakúpených kusov vykazuje neustále klesajúcu tendenciu.

ĎAKUJEME

- Projekt občianskeho združenia Fórum života: *Sviečka za nenarodené deti* sme aj tento rok podporili ich zakúpením, pričom výťažok predstavuje 235 €. Fórum života vyslovuje vd'ачné: Pán Boh odmeň!
- Vyslovujeme úprimné „Pán Boh odmeň“ rodine Lapišákovej za sponzorský dar vo forme opätovného repasovania hlavného chrámového lustra.
- Bohu známa osoba darovala na účet farnosti 30 €, iná Bohu známa prispela rovnakým spôsobom 60 €. Vyslovuje vd'ачné: Pán Boh odmeň!

- Ďakujeme za upratovanie chrámu rod. *Obertanovej a Suslej* (5. 11. 22) a rod. *Semberovej a Vavříkovej* (12. 11. 22)

19. 11. 2022 upratujú: rod. Ďuková a Porhinčáková

26. 11. 2022 v rozpise nasledujú: rod. Mocková a Žáčiková.

Ďakujeme za Vašu službu!

KONTAKT

- **V prípade otázok, sv. spovede alebo iných požiadaviek nás, prosím, kontaktujte:**

osobne: o. Rastislav Čížik, farár, **tel.:** 0911/400 845

e-mail: bratislava@grkatba.sk

o. Stanislav Diheneščík, výpomocný duchovný, **tel.:** 0903/946 717